

Open grenzen? Goed idee

Op 10 december vieren we zeventig jaar Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) met het alom bekende artikel 1: "Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren." We weten intussen dat die vrijheid en gelijkheid niet universeel verworven zijn. Maar als uitgangspunt voor geopolitiek handelen is dat artikel nog steeds een uitstekend richtsnoer. Artikel 13 is minder, en schijnbaar almaar minder bekend: "Eenieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen elke staat en eenieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren." Dat klinkt niet direct als een pleidooi voor gesloten grenzen rondom een Europees fort... Akkoord, de naleving van het UVRM kan niet worden afgedwongen voor een of ander Hof, maar het openlijk verwerpen van die basisbeginselen is toch bevreemdend... en dat gebeurt constant. Met kreten als 'we kunnen niet het OCMW zijn van heel de wereld' en 'het pampere van mensen zonder papieren moet stoppen drijven bewindslieden, hier en elders, mensenrechtenorganisaties in het nauw omdat ze voormelde artikels van de UVRM ernstig nemen door vluchtelingen en andere immigranten soelaas en bijstand te bieden en ze onder meer te redden van de verdrinkingsdood.

Nationale grenzen vormen blijkbaar geen enkel obstakel voor kapitaalvlucht naar belastingparadijzen, voor internationaal zakentoeerisme en voor verhandeling van topsporters. Militaire grootmachten worden ook vandaag door niets verhinderd om over alle grenzen heen en soms ver van de heimat bommen uit te strooien en wapens te verkopen. Trouwens, wat is een grens? Een streep in het landschap (soms kaarsrecht, zoals in Afrika) na beëindiging van een militair conflict of na ondertekening van een verdrag opgedrongen aan een zwakkere partij.

Moet het nog worden herhaald dat de landsgrenzen in andere continenten dan Europa en Amerika oneindig meer overschreden worden door vluchtelingen en andere buitenlanders dan bij ons? Tachtig procent van de vluchtelingen zoeken hun heil in een buurland op het eigen continent. De harde realiteit is dat arme landen veel meer vluchtelingen opvangen dan rijke landen.

Liberale democraten geloven hartsgrondig in het individuele zelfbeschikkingsrecht als pijler van hun ideale samenleving, maar zetten dat begrip heel vlug in de diepvries wanneer een Libiër of een Nigeriaan zelf beschikt noordwaarts zijn geluk te zoeken. Sociale democraten hopen nog steeds, al zingend, dat de verworpenen der aarde het recht hebben te ontwaken, om op zoek te gaan naar hun deel van de rijkdom in de wereld. Maar dat lied verstomt soms tot gemurmel.

Mogen we ons ergeren aan de gebrekkige logica van de Europese regeringsleiders, die einde juni 2018 na een toptoverleg oordeelden dat vluchtelingen uit het zuiden best worden opgevangen in Noord-Afrikaanse kampen, wat neerkomt op een open-grenzen beleid .... buiten Europa, welteverstaan.

Realisme gebiedt ons te beseffen dat een menswaardige politiek van open grenzen in onze contreien op dit moment nauwelijks aanslaat. Wel groeit de erkenning dat een wereldwijde en grenzeloze politiek van ontwikkeling en sociale rechtvaardigheid op termijn de enige doelmatige weg is om de stroom van vluchtelingen te laten wegebden. Maar er is geen enkel zichtbaar teken dat in die richting iets wordt ondernomen. De opvang van mensen, uitwijkend naar het rijke noorden, is daarom niet alleen een door het UVRM gedicteerde morele plicht, maar eveneens een eerlijk antwoord op een vraag naar het lenigen van menselijk nood, die voor een groot deel het gevolg is van een (gebrek aan), internationaal beleid dat 'we' zelf mee gestalte hebben gegeven.

Radna Fabias, een Nederlandse dichteres, afkomstig uit de Nederlandse Antillen, schrijft in haar dit jaar uitgegeven dichtbundel 'Habitat' een gedicht dat iets weergeeft van wat ik gezegd wou krijgen: "*Hun navelstreng is 12.000 kilometers lang / strakgespannen over de oceaan / hun kinderen zijn koorddansers / alleen de moedigsten durven / de weg naar huis af te leggen / velen komen er te laat achter / dat het touw slap is / slechts een enkeling komt thuis*".

Paul Pataer*

* Paul Pataer is lid van de redactie.